

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 23.04.1997
COM(97) 171 def.

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD

De Europese Unie en Hongkong: 1997 en verder

Mededeling van de Commissie aan de Raad

De Europese Unie en Hongkong: 1997 en verder

1. De Europese Raad van Dublin bevestigde in 1996 nogmaals dat 'de Europese Unie veel belang hecht aan de toekomstige vrede en welvaart' van Hongkong. Deze mededeling zet uiteen wat de overdracht van de soevereiniteit betekent voor de Europese Unie en haar diverse belangen in Hongkong, en hoe de betrekkingen tussen de EU en Hongkong zich de komende jaren zullen ontwikkelen.
2. Op 1 juli 1997 wordt de soevereiniteit over Hongkong weer aan China overgedragen. Deze vreedzame soevereiniteitsoverdracht is een unieke gebeurtenis, waardoor een uniek verschijnsel tot stand komt: de Speciale Administratieve Regio Hongkong van de Volksrepubliek China. Hongkong is reeds lange tijd een voorbeeld en model voor landen in de gehele regio. Het is altijd al een internationaal knooppunt geweest: een handelscentrum, een magneet voor investeringen, een mediaknooppunt, een doorgangspunt voor reizigers. Hongkong leeft van zijn banden met de buitenwereld, en de sterke tradities van openheid maken het tot een haven voor het verkeer van goederen, financiën, mensen en ideeën. De toekomst van Hongkong is daarom voor de internationale gemeenschap van enorm belang.

De Europese belangen in Hongkong

3. De Europese belangen in Hongkong zijn van velerlei aard:
 - een diepgaande **economische betrokkenheid**. Hongkong is al sinds lange tijd een belangrijk handelscentrum: het is de tiende handelspartner van de EG, met voor de EG een aanzienlijk overschot. De economische banden gaan echter verder dan alleen de handel. Meer dan honderd Europese ondernemingen zijn in Hongkong actief in het bank- en verzekeringswezen en de effectenhandel. Circa 250 Europese ondernemingen hebben er hun regionale hoofdkantoor, en zo'n honderd Europese bedrijven hebben in Hongkong productiefaciliteiten. Bij de aanleg van de nieuwe luchthaven van Hongkong waren 115 Europese ondernemingen betrokken, die ca. 40% van de werkzaamheden voor hun rekening namen. Hoewel de investeringen van Hongkong in Europa zich in een veel langzamer tempo hebben ontwikkeld, zijn de investeringen in de dienstensector toch langzaam gegroeid.

Ten aanzien van deze uiterst gevarieerde economische banden verdienen twee punten bijzondere vermelding. Ten eerste zijn alle lidstaten vertegenwoordigd, waarvan er vijf voor meer dan 2 miljard ecu met Hongkong handel drijven. Ten tweede zijn de economische banden de afgelopen jaren geïntensiveerd, doordat de handel is toegenomen en zich steeds meer bedrijven in Hongkong vestigen. Dit lijkt te bevestigen wat al uit onderzoeken was gebleken, namelijk dat het bedrijfsleven vertrouwen heeft in de voorspoed van Hongkong in de toekomst.

De economische betrekkingen worden al sinds lang gestimuleerd door de autonome participatie van Hongkong in het wereldhandelsstelsel. Er bestaan bijvoorbeeld al vele jaren bilaterale regelingen met Hongkong voor de textielexport naar de EG, en een bilaterale textielovereenkomst in het kader van de Multivezelovereenkomst is thans opgenomen in de Overeenkomst inzake textiel- en kledingproducten.

- **nauwe persoonlijke banden.** Er bevinden zich voortdurend meer dan 50.000 EU-burgers in Hongkong, waarvan er 32.000 ingezetenen zijn. Er zijn dus meer Europeanen in Hongkong dan in welke andere stad in Azië dan ook. Dit blijkt ook uit de vele culturele en educatieve contacten tussen de EU en Hongkong, zie bijvoorbeeld de meer dan 60 lopende onderzoeks- en samenwerkingsprojecten tussen universiteiten in Hongkong en de Europese Unie.
 - Deze banden weerspiegelen het feit dat Europeanen en de inwoners van Hongkong in vele opzichten **dezelfde waarden** delen. Hongkong staat bekend om zijn openheid, om zijn bereidheid om nieuwe ideeën te bekijken en te bespreken. Hongkong is daarom een belangrijk communicatiekanaal tussen Europa en Azië. Dit is een van de belangrijkste kenmerken van Hongkong, en ook als Speciale Administratieve Regio zal dit zo blijven.
 - **blijvende politieke belangen.** Hoewel de soevereiniteit over Hongkong door het Verenigd Koninkrijk wordt overgedragen, blijft de Gezamenlijke Verklaring, die als internationale overeenkomst bij de Verenigde Naties is neergelegd, tot 1 januari 2047 op Hongkong van toepassing. De EU heeft echter ook andere blijvende belangen in Hongkong vanwege het strategische belang van het gebied in de regio, met een zich ontwikkelende democratie en vrijheid van meningsuiting.
4. Deze uiteenlopende belangen zijn de reden ervan dat de Europese banden met Hongkong zo divers zijn. Het geeft aanleiding tot het vertrouwen dat de voortgaande ontwikkeling van de betrekkingen in de toekomst een belangrijk element zal zijn van de betrekkingen van de EU met China. Tenuitvoerlegging van het principe van '**één land, twee systemen**' dat in de Gezamenlijke Verklaring is vastgelegd, is een centrale voorwaarde voor deze voortgezette ontwikkeling: de condities die de SAR-status biedt vormen het behoud van een klimaat dat voor de succesvolle ontwikkeling van de Europese belangen essentieel is.

Hongkong als Speciale Administratieve Regio

5. Het Verenigd Koninkrijk en China kwamen in 1984, bij de Chinees-Britse Gezamenlijke Verklaring, overeen dat de soevereiniteit over Hongkong aan China zou worden overgedragen. Het Hongkong-beleid van China en de uitwerking van dit beleid in de Gezamenlijke Verklaring

werden weerspiegeld in de Basiswet van de SAR Hongkong, die in 1990 werd goedgekeurd en op 1 juli 1997 in werking treedt. De kern van Hongkongs nieuwe status ligt in het principe van '*één land, twee systemen*', d.w.z. dat in Hongkong een ander politiek, juridisch en economisch stelsel heerst dan in de rest van China. Hongkong wordt dus een 'Speciale Administratieve Regio' (SAR) van China.

6. Als SAR valt Hongkong onder de soevereiniteit van China, en worden buitenlandse zaken en defensie een taak voor Peking. Een garnizoen van het Volksbevrijdingsleger wordt in Hongkong gelegerd. De *hoge mate van autonomie* die Hongkong op andere gebieden geniet maken de SAR tot een uniek experiment. De SAR Hongkong krijgt een vergaande economische autonomie en blijft een afzonderlijk douanegebied, met een eigen munteenheid en financieel stelsel. China zal in Hongkong geen belastingen heffen. De autonomie van de SAR gaat echter verder dan alleen de economie: de SAR behoudt de uitvoerende, wetgevende en rechterlijke macht. Hongkong wordt geregeerd door mensen uit Hongkong, de wetten worden gemaakt in de Wetgevende Raad, en het hoogste Hof van Beroep blijft in Hongkong. De regering van de SAR is verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde. In de Gezamenlijke Verklaring zijn ook een aantal rechten en vrijheden uitdrukkelijk vastgelegd, zoals de vrijheid van meningsuiting, vergadering, vereniging en godsdienst. Bijlage 1 bevat een uitgebreider overzicht.
7. Een centraal punt van de Gezamenlijke Verklaring en de Basiswet is dat de *internationale rol* van Hongkong behouden moet blijven. Hongkong houdt een eigen stem als zelfstandig lid van een aantal internationale organisaties, waaronder de Wereldhandelsorganisatie, de Werelddouaneorganisatie en de APEC. Hongkong kan als afzonderlijke partij internationale overeenkomsten ondertekenen ten aanzien van de gebieden waarvoor de SAR bevoegd is. Er komt ook een afzonderlijk paspoort voor Hongkong, en vele buitenlandse officiële vertegenwoordigingen blijven in Hongkong gevestigd.
8. Het politieke debat over en in Hongkong was de afgelopen jaren voor een groot deel gericht op de interpretatie van de autonomie van de SAR en op de vraag hoe waterdicht de bepalingen van de Gezamenlijke Verklaring in de praktijk zouden blijken te zijn. Een zekere mate van onzekerheid is echter onvermijdelijk wanneer men zich op dergelijk onbekend terrein begeeft. De Europese Commissie wees in haar Mededeling over China in 1995 op de noodzaak om de beginselen van de Gezamenlijke Verklaring ten uitvoer te leggen¹. De Gezamenlijke Verklaring en de Basiswet geven een blauwdruk die speciaal is opgezet om te garanderen dat Hongkongs welvaart behouden blijft. Een effectieve implementatie daarvan is de beste garantie voor Hongkong in de toekomst. Dit versterkt ook het vertrouwen ten aanzien van de overdracht van de soevereiniteit over Macau in 1999, en biedt aanknopingspunten voor het beslechten van andere geschillen die met praktische autonomie en juridische soevereiniteit te maken hebben.

¹ Een beleid op lange termijn voor de betrekkingen tussen China en Europa – Brussel, 5 juli 1995, COM(95) 279 def.

9. Veel van de twistpunten tussen het Verenigd Koninkrijk en China die in de aanloop tot de soevereiniteitsoverdracht zijn ontstaan, zijn nu opgelost. Een belangrijke uitzondering is de kwestie van de Wetgevende Raad (*Legislative Council* – 'LegCo'). China is er niet mee akkoord gegaan dat de LegCo die volgens de nieuwe kieswet van 1995 is gekozen, in functie blijft. In december 1996 werden de leden van een 'voorlopige wetgevende vergadering' gekozen. Dit lichaam moet op 1 juli 1997 in de plaats komen van de huidige LegCo, en wordt zelf weer vervangen na verkiezingen die binnen een jaar moeten worden gehouden. Er is een duidelijk risico dat werk dat de voorlopige wetgevende vergadering voor de soevereiniteitsoverdracht verricht verwarring schept ten aanzien van de verantwoordelijkheid voor de wetgeving, wat voor de rechtsstaat in Hongkong negatieve gevolgen zou hebben. Het is cruciaal dat de procedures die voor de vaststelling van nieuwe of gewijzigde wetten voor de SAR worden gevolgd, geen aanleiding geven tot langdurige juridische strijd in de komende maanden of jaren. Wil de LegCo zijn taak in het bestuur van de SAR volledig en effectief kunnen vervullen, dan moeten er snel vrije en eerlijke verkiezingen voor een nieuwe LegCo worden gehouden.
10. De bepalingen van de Gezamenlijke Verklaring en de Basiswet die de individuele **rechten en vrijheden** in Hongkong bevestigen zijn niet alleen van belang voor individuele personen in Hongkong. Eerbiediging van fundamentele vrijheden als vrijheid van meningsuiting, het recht van vergadering, gegevensbescherming en het recht om politieke partijen op te richten is cruciaal voor het vertrouwen in het bestuur van Hongkong als SAR en voor het behoud van de rechtsstaat. Gezien de rol van Hongkong als regionaal knooppunt zouden beperkingen voor de pers, persagentschappen en andere informatievoorzieningen desastreus zijn.

Ondersteuning van de Europese belangen in Hongkong

11. Het vertrouwen in de toekomst van Hongkong, zowel in Hongkong zelf als bij de internationale gemeenschap, is gegrondvest op de overtuiging dat door het SAR-model de kenmerken van het bestuur en de samenleving van Hongkong, waaraan het huidige succes te danken is, behouden kunnen blijven. Het is daarom cruciaal dat de SAR een realiteit en een succes wordt. De verantwoordelijkheid om dit te bereiken moet primair liggen bij de regering van Hongkong en de Chinese autoriteiten. Gezien de unieke aard van de SAR is dit een zware taak. Alle betrokken partijen zijn er echter van overtuigd dat dit doel in ieders belang is.
12. Ook voor de internationale gemeenschap is een rol weggelegd om ertoe bij te dragen dat de SAR

zijn taak kan vervullen en de verantwoordelijkheden die eraan bij de Gezamenlijke Verklaring zijn toebedeeld kan dragen. Europa kan het zijne doen om ervoor te zorgen dat de regering van de SAR als autonoom bestuur volgens plan kan functioneren:

- Op gebieden die onder de bevoegdheid van de SAR vallen, ***moet de EU rechtstreeks met Hongkong zaken blijven doen***. Deze gebieden worden in de Gezamenlijke Verklaring duidelijk uiteengezet. Dit betekent dat op deze gebieden een dialoog met de regering van de SAR zal worden gehandhaafd, en rechtstreeks contact met Hongkong zal worden onderhouden in internationale organisaties waarbij Hongkong zelfstandig partij is. De Commissie heeft in Hongkong in 1993 een Bureau opgericht, wat een geschikte manier is gebleken om de Europese belangen in Hongkong te behartigen. De Chinese autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de officiële vertegenwoordigingen in Hongkong zijn er in principe mee akkoord gegaan dat het Bureau direct contact met de regering van de SAR onderhoudt. De Commissie werkt thans met de Chinese autoriteiten aan een overeenkomst over de rechten en immuniteiten die het Bureau na 30 juni 1997 zal genieten.

Een van de bevoegdheden van het SAR-bestuur is de handelspolitiek. Hongkong blijft handelspolitiek gezien fungeren als een volledig zelfstandige entiteit. Als afzonderlijk douanegebied houdt het een zelfstandige behandeling ten aanzien van regels inzake oorsprong, SAP en antidumping, alsmede ten aanzien van de resterende textielcontingenten in de aanloop tot afschaffing in 2005. De weinige nog resterende kwantitatieve beperkingen op de uitvoer uit China zijn niet van toepassing op producten uit Hongkong. Hongkong blijft een belangrijke partner in de Wereldhandelsorganisatie.

- Het SAR-concept blijft niet beperkt tot handel en economische kwesties. Kernelementen van het pakket zijn tevens de bepalingen waarin is vastgelegd dat er een onafhankelijk bestuur komt, een afzonderlijk rechtstelsel dat garanties biedt voor de rechtsstaat, een eigen gekozen wetgevende vergadering, een vrije pers en een reeks fundamentele rechten en privileges. Al deze diverse aspecten van Hongkong als SAR zijn onderling verbonden: het bedrijfsleven moet kunnen vertrouwen op de rechtsstaat in Hongkong; de financiële markten moet betrouwbare en vrije toegang tot alle soorten informatie worden gegarandeerd; ideeën moeten vrij kunnen circuleren en debat moet altijd mogelijk zijn, wil de dynamiek van het Hongkongse ondernemerschap gehandhaafd kunnen blijven.

De Europese Raad van Dublin wees er met klem op dat EU ervan blijft uitgaan dat alle rechten die burgers van Hongkong in het SAR-regime genieten, volledig moeten worden geëerbiedigd. De EU moet ervoor zorgen permanent waakzaam te zijn en de ontwikkelingen in Hongkong in het oog te houden. Wij zijn verheugd over de recente aankondiging dat China het VN-Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten vóór einde 1997 zal ondertekenen, en dat het tevens ondertekening van het Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten overweegt. Wij hopen dat China spoedig ook het voorstel zal aanvaarden dat handhaving van de twee VN-mensenrechtenverdragen ook inhoudt dat de rapportageverplichting van die verdragen gehandhaafd blijft. De internationale gemeenschap zal in ieder geval een manier vinden om zich ***op de hoogte te stellen van de situatie in Hongkong***. De EU kan dit doen door regelmatig de situatie in Hongkong te onderzoeken, en door de instrumenten waarover de EU beschikt – gemeenschappelijke standpunt, gezamenlijk optreden, politieke dialoog, samenwerking – actief te benutten. Als basis voor deze discussie wil de Commissie, met ingang van 1998, jaarlijks een rapport publiceren over het gehele spectrum van de betrekkingen EU-Hongkong. Dit punt zal zeker ter sprake komen in de politieke dialoog van de EU met China, en bij eventuele toekomstige initiatieven tot samenwerking op menselijk vlak in de regio kan Hongkong betrokken worden.

Zowel de Commissie als de lidstaten moeten ervoor zorgen dat het contact na de soevereiniteitsoverdracht op generlei wijze wordt beperkt: bezoeken op hoog niveau aan Hongkong moeten prioriteit blijven. Hongkong is afhankelijk van vertrouwen, en een alerte internationale gemeenschap is een belangrijke garantie voor de duurzaamheid van dit vertrouwen. De belangen van de internationale gemeenschap bij de toekomst van Hongkong

zijn in hoge mate gelijklopend, en de EU moet derhalve samenwerken met belangrijke internationale partners, zodat een gemeenschappelijke aanpak kan worden gevolgd.

- De EU kan ook een belangrijke bijdrage leveren om de autonomie van Hongkong te erkennen door er duidelijk op te wijzen dat Hongkong, met betrekking tot de gemeenschappelijke visumlijst, ook na de soevereiniteitsoverdracht op dezelfde wijze als nu moet worden beoordeeld, dat wil zeggen op de eigen merites. Dit weerspiegelt ons vertrouwen in de maatregelen die Hongkong treft om de veiligheid van het nieuwe paspoort van de SAR Hongkong te verzekeren. De SAR houdt toezicht op de tijdelijke of permanente toegang tot haar grondgebied, vanuit de rest van de Volksrepubliek China of van elders. De paspoorten van de SAR Hongkong zullen worden afgegeven onder toezicht van de SAR, en zullen zijn voorzien van de modernste beveiligingstechnieken. De beslissing om al dan niet een visumplicht in te stellen ligt bij de lidstaten. Gezien echter de voordelen die vrij reizen biedt voor het aanknopen van economische en andere contacten, en gezien het belang van het tonen van vertrouwen in de toekomst van Hongkong, zou vrijere toegang tot de EU in het belang zijn van zowel de EU als Hongkong.
13. De EG moet niet alleen ertoe bijdragen dat de economie realiteit wordt, maar tegelijkertijd ook meer doen om ervoor te zorgen dat de banden met Hongkong zich blijven ontwikkelen. Voor beide zijden zou meer formele, gestructureerde samenwerking een goede zaak zijn, bijvoorbeeld op douanegebied en fraudebestrijding, waarvoor de Raad reeds onderhandelingsrichtsnoeren voor een overeenkomst heeft vastgesteld. De Commissie onderzoekt de mogelijkheden om de **handels-, investerings- en samenwerkingsbetrekkingen** tussen de EG en de SAR op een meer permanente basis te vestigen, bijvoorbeeld door middel van formele overeenkomsten op gebieden waarop de SAR bevoegd is. Meer structurele ondersteuning voor dergelijke contacten zou voor zowel Europa als Hongkong van voordeel zijn.
14. Op vele gebieden kan concrete samenwerking worden ontwikkeld die wederzijds tot reëel voordeel strekt. De bijeenkomst van IMF en Wereldbank die najaar 1997 in Hongkong plaatsvindt, laat nog eens zien dat Hongkong in de wereld een belangrijke financiële positie heeft. Hongkong krijgt zijn plaats in de 'G-6' van financiële grootmachten in de Pacific. Hongkongs communicatie-infrastructuur heeft het de rol van Aziatisch knooppunt voor Europeanen bezorgd. Gezien de speciale ervaring van Hongkong in de dienstensector en de media zijn dit de meest voor de hand liggende uitgangspunten voor het verder uitbouwen van de samenwerking. Samenwerking op milieugebied kan tevens van wederzijds voordeel zijn, terwijl ook de steeds intensievere samenwerking inzake bijvoorbeeld contacten in het midden- en kleinbedrijf of onderzoek en technologie nog verder moet worden ontwikkeld. Europese universiteiten zien Hongkong steeds meer als natuurlijke partner in Azië voor samenwerking op het gebied van onderzoek. In deze sectoren, evenals op andere samenwerkingsgebieden, zal Hongkong alleszins kunnen blijven fungeren als spil voor de communicatie tussen Europa en Azië.

15. Voor veel Europeanen geldt Hongkong als het natuurlijke uitgangspunt voor contacten met Azië. Voor Hongkong is daarom een bijzondere rol weggelegd in het snel evoluerende EU-beleid voor Azië. Sinds in 1994 de *strategie voor Azië*² werd vastgesteld, zijn de contacten met Azië zowel op bilateraal als op multilateraal niveau geïntensiveerd: in maart 1996 vond in Bangkok de allereerste Azië-Europa-bijeenkomst (ASEM) op het allerhoogste niveau plaats. Hongkong is geen ASEM-lid, en de politieke kant van de activiteit van ASEM valt buiten de bevoegdheid van de SAR. De strategie voor Azië leidt echter tot een hele reeks activiteiten, ook en met name ten aanzien van China, waarin Hongkong naar verwachting een belangrijke rol kan spelen. In het kader van samenwerkingsprogramma's met ontwikkelingslanden in Azië kan Hongkong bijvoorbeeld, vanuit zijn perspectief als ontwikkelde en open samenleving, een nuttige functie verrichten bij kennisoverdracht en contacten.

Conclusie

16. Gezien de omvang en de betekenis van de Europese belangen in Hongkong is het duidelijk dat Hongkong een belangrijke EU-partner in Azië zal blijven, en een hoofdrol zal blijven spelen in onze betrekkingen met China. De EU moet met het SAR-bestuur levendige, diepgaande contacten onderhouden op de gebieden waarop dit bevoegd is. Dit houdt onder meer in:

- rechtstreeks zaken doen met de regering van Hongkong als internationale partner, door regelmatig nauw contact te onderhouden;
- Hongkong op handelsgebied blijven behandelen als onafhankelijke entiteit, en als een belangrijke WTO-partner;
- de situatie in Hongkong nauwlettend volgen, evenals de eerbiediging van de mensenrechten van de burgers van Hongkong in de SAR; daarbij samenwerken met de internationale gemeenschap en waar nodig EU-instrumenten inzetten;
- erkennen dat het verlenen van visumvrije toegang voor burgers van Hongkong als punt op zich moet worden beoordeeld;
- onderzoeken hoe de handels-, investerings- en samenwerkingsbetrekkingen tussen de EG en de SAR op een meer permanente basis kunnen worden gegrondvest;
- actieve samenwerking met Hongkong als knooppunt in Azië ontwikkelen.

1997 betekent geenszins dat de betrekkingen met Hongkong op een lager niveau moeten worden gebracht, integendeel, het moet een stap voorwaarts zijn voor de geleidelijke versterking van de banden tussen de Europese Unie en Hongkong.

17. De Raad wordt verzocht van de inhoud van deze mededeling kennis te nemen en er zijn goedkeuring aan te hechten.

² Naar een nieuwe Azië-strategie, Brussel 13.7.1994, COM(94)314 def.

Bijlage I	Hongkong als Speciale Administratieve Regio: Achtergrond
Bijlage II	Europese economische belangen in Hongkong

Bijlage I

Hongkong als Speciale Administratieve Regio

Achtergrond

In 1841 bezetten de Britse troepen het eiland Hongkong. Kowloon werd verworven in 1860, waarna in 1898 de New Territories plus zo'n 235 eilanden voor 99 jaar werden 'gepacht'. Aangezien het gebied dat onder het pachtcontract valt zo'n 92% van het totale grondgebied beslaat, werd al gauw duidelijk dat geruime tijd vóór de afloop van de pacht in 1997 duidelijkheid moest worden verkregen over de toekomst van Hongkong. China heeft altijd de volledige soevereiniteit over Hongkong opgeëist, maar ook benadrukt dat het een vreedzame regeling wilde. In 1982 begonnen China en het Verenigd Koninkrijk onderhandelingen, beide met het oogmerk om de stabiliteit en welvaart van Hongkong op de lange termijn in stand te houden. Een en ander leidde tot de Chinees-Britse Gezamenlijke Verklaring van 1984, een internationale overeenkomst die bij de Verenigde Naties is nedergelegd.

Hongkong als Speciale Administratieve Regio

Het principe achter de Gezamenlijke Verklaring is het idee van 'één land, twee systemen', wat wil zeggen dat Hongkong weliswaar onder de Chinese soevereiniteit valt, maar zijn huidige sociale, administratieve, juridische en economische kenmerken behoudt. De aanpak van 'één land, twee systemen' betekent dat China uitdrukkelijk wenst dat voor Hongkong andere regels gelden dan voor de rest van China. Hongkong wordt dus op 1 juli 1997 een Speciale Administratieve Regio (SAR) van de Volksrepubliek China, en deze status blijft ten minste 50 jaar onveranderd. De Gezamenlijke Verklaring werd bij de Basiswet van de Speciale Administratieve Regio Hongkong van april 1990 in Chinees recht omgezet. Het Volkscongres behoudt het recht de Basiswet te wijzigen.

Om bij de implementatie van de Gezamenlijke Verklaring te assisteren en de details uit te werken werd een Contactgroep (*Joint Liaison Group* – JLG) Verenigd Koninkrijk / China opgericht. De Contactgroep zal tot in het jaar 2000 blijven bijeenkomen. De JLG heeft te maken gehad met veel politieke wrijving en onenigheid met betrekking tot zaken als het wetgevingsstelsel, infrastructuurprojecten en de overheidsdiensten. Het aantal onopgeloste vraagstukken is thans echter relatief klein.

Volgens het SAR-model krijgt Hongkong een hoge mate van autonomie en behoudt het de uitvoerende, wetgevende en een onafhankelijke rechterlijke macht. De enige gebieden die uitdrukkelijk onder Peking vallen zijn defensie en buitenlandse zaken.

- D) Uitvoerende macht. De SAR wordt geleid door een *Chief Executive*, wiens functies onder meer inhouden: het ondertekenen van wetten, het benoemen van regeringsleden en rechters, het voeren van het buitenlands beleid van de SAR, het verlenen van gratie en het onderhouden van het contact met de Chinese regering. De *Chief Executive* moet een permanent ingezetene van Hongkong zijn, een Chinees staatsburger zonder recht van verblijf in een ander land, en ten minste 20 jaar ingezetene van Hongkong geweest zijn. Zijn ambtstermijn is vijf jaar en kan eenmaal worden verlengd. In eerste instantie wordt de *Chief Executive* benoemd door China, na een 'selectie door middel van verkiezingen of plaatselijk overleg', maar uiteindelijk moet de *Chief Executive* via algemene verkiezingen worden gekozen op voordracht van een 'representatieve benoemingscommissie in overeenstemming met de democratische procedures'.

De *Chief Executive* benoemt een Uitvoerende Raad, bestaande uit permanente ingezetenen van Hongkong, die over de meeste beleidsbeslissingen moet worden geraadpleegd. De *Chief*

Executive dient een motivering te geven, indien hij tegen de wil van een meerderheid in de Raad handelt.

Een van de formele instellingen van de SAR is een Commissie voor de bestrijding van corruptie.

De belangrijkste functionarissen van de regering van de SAR Hongkong moeten ingezetenen zijn die niet elders verblijfsrecht hebben, en ten minste 15 jaar in Hongkong gewoond hebben. De regering moet binnen de wet handelen, en legt verantwoording af aan de Wetgevende Raad (*LegCo*). Ambtenaren boven een bepaalde rang moeten permanente ingezetenen zijn. Alle ambtenaren leggen een eed van trouw aan de Basiswet en de Speciale Administratieve Regio af. Engels kan naast Chinees een officiële taal blijven.

- II) Wetgevende macht. Krachtens de Gezamenlijke Verklaring en de Basiswet wordt de Wetgevende Raad belast met de wetgeving in Hongkong. Dit houdt onder meer het recht in om een veto van de *Chief Executive* met tweederde meerderheid af te wijzen; het Volkscongres in Peking heeft echter eveneens de bevoegdheid om wetten van de *LegCo* te vernietigen, wanneer het die in strijd acht met de Basiswet ten aanzien van gebieden waarop de centrale overheid verantwoordelijk is. De *LegCo* keurt begrotingen en belastingen goed, bekrachtigt benoemingen van hogere rechters, voert debat over zaken van algemeen belang, en houdt toezicht op de uitvoerende macht (de *LegCo* kan ook een enquêtecommissie instellen wanneer de *Chief Executive* van ernstig wangedrag wordt verdacht).

Ook de leden van de *LegCo* dienen permanente ingezetenen zijn; een vijfde van de leden kan echter elders verblijfsrecht hebben of burgers zijn van een andere staat. Er zijn meningsverschillen geweest over de wijze waarop de leden van de *LegCo* worden verkozen; de Basiswet geeft echter enkele aanwijzingen voor de toekomst. Voor de tweede zittingsperiode van de *LegCo* moeten 24 van de 60 leden gekozen worden via rechtstreekse verkiezingen in geografische kiesdistricten. In de derde periode worden dat er 30. Uiteindelijk zouden alle leden via algemene verkiezingen moeten worden gekozen.

De Basiswet voorziet ook in verkiezing van de afgevaardigden van de SAR naar het Volkscongres.

- III) Juridisch stelsel en openbare orde. De Gezamenlijke Verklaring stelt dat de huidige wetten van Hongkong vrijwel ongewijzigd van kracht zullen blijven. De rechterlijke macht is onafhankelijk, de juryrechtspraak blijft bestaan, en fundamentele beginselen als het recht op een eerlijk proces en het principe dat iemand onschuldig is tenzij het tegendeel wordt bewezen, worden gehandhaafd. Hongkong krijgt een eigen Hof van Beroep, en is bevoegd op alle gebieden behalve staatsaangelegenheden als defensie en buitenlandse zaken.

De Gezamenlijke Verklaring bepaalt dat de regering van de SAR belast is met het handhaven van de openbare orde, en dat het Chinese garnizoen dat in Hongkong wordt gestationeerd zich niet zal mengen in de plaatselijke aangelegenheden van de regio, en zich aan de wetten van de SAR zal houden. De SAR dient wetgeving uit te vaardigen tegen verraad, afscheiding, opruiing en subversie gericht tegen de regering van de Volksrepubliek China, alsmede tegen politieke activiteiten van of samenwerkingsverbanden met buitenlandse politieke organisaties.

- IV) Individuele rechten. De Basiswet somt de rechten en plichten van permanenten en tijdelijke ingezetenen van Hongkong op, waaronder vrijheid van meningsuiting, persvrijheid en publicatievrijheid, vrijheid van vereniging en vergadering, vrijheid om processies en demonstraties te houden, het recht en de vrijheid om vakbonden op te richten en daarvan lid te zijn, alsmede het stakingsrecht. Ook vermeldt de Basiswet het actief en passief kiesrecht voor alle permanente ingezetenen, de vrijwaring van het individu tegen willekeurige arrestatie, de onschendbaarheid van de correspondentie, de vrijheid om zich te verplaatsen, te reizen en te emigreren, de vrijheid van geweten en religieuze overtuiging, de vrijheid om wetenschappelijk onderzoek te verrichten, het recht op rechtsbijstand en gerechtelijk beroep.

De bepalingen van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en van internationale

arbeidsverdragen die op Hongkong van toepassing zijn blijven van kracht. China heeft echter te kennen gegeven dat het zich niet verplicht acht gevolg te geven aan rapportageverplichtingen ten aanzien van Hongkong op grond van internationale overeenkomsten waarbij China geen partij is.

- V) Economie. Volgens de Basiswet wordt het socialistische stelsel niet in Hongkong ingevoerd, en blijft het oude kapitalistische stelsel intact. De status van Hongkong als internationaal financieel centrum zou beschermd worden. Het recht op particulier eigendom blijft gehandhaafd, en pachtovereenkomsten die vóór de soevereiniteitsoverdracht zijn gesloten blijven geldig.

De overheidsfinanciën zijn onafhankelijk. De in Hongkong geheven belastingen worden niet aan Peking afgedragen (het is zelfs zo dat de kosten van het Chinese garnizoen in Hongkong door Peking worden gedragen). De overheidsfinanciën zijn gebaseerd op een evenwichtig begrotingsbeleid, waarbij het huidige beleid van lage belastingen het uitgangspunt is. De begroting mag niet sneller groeien dan het BBP.

Hongkong voert een autonoom economisch, monetair en financieel beleid, het heeft een eigen munteenheid en reservefonds, en het kapitaalverkeer is vrij. Hongkong blijft een vrijhaven; waarbij de uitgangspunten vrijhandel en vrije toegang voor het scheepvaartverkeer zijn. Hongkong wordt een afzonderlijk douanegebied. Exportcontingenten, tariefpreferenties en andere regelingen die door de SAR zijn overeengekomen gelden alleen voor de SAR. De SAR zal eigen certificaten van oorsprong afgeven.

De SAR is als zelfstandige entiteit partij bij relevante internationale organisaties en internationale arbeidsverdragen, zoals de Wereldhandelsorganisatie en de Werelddouaneorganisatie.

- VI) Buitenlandse betrekkingen. Hoewel Peking verantwoordelijk is voor buitenlandse zaken en defensie, en het Chinese Ministerie van Buitenlandse Zaken in Hongkong een vestiging zal openen om de buitenlandse betrekkingen te behartigen, kan de SAR zelfstandig relevante buitenlandse betrekkingen onderhouden op gebieden als economie, handel, financiën en monetaire zaken, scheepvaart, communicatie, toerisme, cultuur en sport. Vertegenwoordigers van de SAR kunnen een eigen stem hebben in Chinese delegaties bij organisaties waarvan alleen staten lid kunnen zijn, onder de benaming 'Hongkong, China'. Hongkong kan zelfstandig lid zijn van andere organisaties. Internationale overeenkomsten waarbij Hongkong partij is, maar China niet, blijven in de SAR van kracht.

De SAR heeft de bevoegdheid om paspoorten en andere reisdocumenten uit te geven, en om toezicht te houden op de immigratie.

De SAR mag officiële of semi-officiële economische en handelsmissies in derde landen hebben.

Consulaten en andere officiële missies die in Hongkong zijn gevestigd door staten die diplomatieke betrekkingen met China onderhouden, worden gehandhaafd.

- VII) Andere tekenen van autonomie. Chinezen hebben alleen met toestemming van de SAR toegang tot het grondgebied van Hongkong. De Basiswet bepaalt dat inmenging van de centrale en plaatselijke overheid in het bestuur van de SAR niet is toegestaan, en dat voor vestiging van een kantoor in Hongkong de goedkeuring van zowel de SAR als van Peking vereist is. Hongkong heeft een eigen regionale vlag en wapen.

De Basiswet benadrukt ook de autonomie van de SAR op andere gebieden, zoals onderwijs, gezondheidszorg, wetenschap en technologie, cultuur en auteursrecht, beroepskwalificaties, sport, welzijnswerk en arbeidswetgeving. In het bijzonder wordt ook de voortgang van de werkzaamheden van niet-gouvernementele organisaties op deze gebieden vermeld.

Bijlage II

Europese economische belangen in Hongkong

Hongkong is niet alleen een belangrijke handelspartner van de EG (zie overzicht). Europa is ook economisch zeer actief binnen Hongkong. Van de 2068 bedrijven die in Hongkong een regionaal (hoofd)kantoor hebben gevestigd, hebben er 597 (29%) een moedermaatschappij die in de EU is gevestigd. Voor Japan is dit cijfer 501, en voor de Verenigde Staten 344. De belangen van de EG bestrijken een groot aantal gebieden van economische activiteit:

- I) Handel. De handel vertegenwoordigt nog steeds het grootste economische belang van Europa in Hongkong, waarin het feit wordt weerspiegeld dat de handel het hart vormt van de Hongkongse economie (de (detail)handel is goed voor een kwart van de economie van Hongkong). Circa 43% van de bedrijven uit de EU die in Hongkong een (hoofd)kantoor hebben houdt zich bezig met de handel.
- II) Productie. Hoewel er in de economie van Hongkong een verschuiving plaatsvindt van de productiesector naar de dienstensector, zijn er in Hongkong nog steeds 91 industriële ondernemingen waarin EU-bedrijven een financieel belang hebben. De EU is op twee na de grootste investeerder in de productiesector in Hongkong: de totale investeringen bedroegen eind 1994 ca. 6,5 miljard HKD (0,65 miljard ecu), met het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Duitsland als grootste investeerders.
- III) Communicatie. Tien luchtvaartmaatschappijen uit de EU vliegen op Hongkong. Ook de grote scheepvaartmaatschappijen uit de EU zijn in Hongkong vertegenwoordigd. Bovendien hebben Europese ondernemingen een groot aandeel verworven in de markt voor draagbare telefoons in Hongkong.
- IV) Financiële diensten. Hongkong heeft zich ontwikkeld tot een van de belangrijkste financiële wereldcentra, en financiële instellingen uit de EU hebben hierin een groot aandeel. Van de 151 banken die in augustus 1996 in Hongkong een vergunning hadden, waren er 47 afkomstig uit de EU, terwijl nog eens 57 banken uit de EU in Hongkong een vertegenwoordiging hadden. Gedurende de periode 1990-1995 namen de EU-banken de derde plaats in, ten aanzien van zowel tegoeden als leningen, na Hongkongs eigen banken en Japanse banken.

Er zijn in Hongkong meer verzekeringsmaatschappijen uit de EU gevestigd dan uit enig ander deel van de wereld: in augustus 1996 hadden 82 van de 222 in Hongkong geregistreerde verzekeringsmaatschappijen hun hoofdkantoor in de EU. Ondernemingen uit de EU spelen ook een hoofdrol in de effecten- en grondstoffenhandel en ten aanzien van investeringsdiensten.
- V) Bouw. Ondernemingen uit de EU hebben een groot aandeel gehad in de gigantische bouwwerkzaamheden waarmee de aanleg van de nieuwe luchthaven gepaard ging. Aan EU-ondernemingen is ca. een derde van de contracten voor het *New Airport Programme* gegund: de stand in maart 1996 was 41 contracten en 147 consultancies voor in totaal 35 miljard HKD (3,5 miljard ecu). De opdrachten gingen voor het grootste deel naar ondernemingen uit het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Frankrijk, België en Spanje.

Ontwikkelingen handel EG–Hongkong

(miljoen ecu — Eur 12)

Jaar	Invoer	Uitvoer	Totale handel	Balans
1980	3 674	2 166	5 840	-1 508
1984	5 172	3 981	9 153	-1 191
1985	4 819	4 551	9 370	-268
1986	5 300	4 229	9 529	-1 071
1987	5 507	4 777	10 284	-730
1988	6 320	6 769	13 089	449
1989	6 431	7 022	13 453	591
1990	5 909	6 597	12 506	688
1991	6 404	7 409	13 813	1 005
1992	5 908	8 782	14 690	2 874
1993	6 428	11 390	17 818	4 962
1994	6 571	13 170	19 741	6 599
1995	6 675	14 683	21 358	8 008

Van 1980 tot 1995 is de invoer van de EG bijna verdubbeld. De uitvoer is verzevenvoudigd en de totale handel meer dan verdriedubbeld. De handelsbalans van de EG ging van een tekort van 1,508 miljard ecu in 1980 naar een overschot van 8,008 miljard ecu in 1995.

Bron: Eurostat

ISSN 0254-1513

COM(97) 171 def.

DOCUMENTEN

NL

11

Catalogusnummer : CB-CO-97-172-NL-C

ISBN 92-78-18995-2

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen

L-2985 Luxemburg